

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਹਰਤੇਜ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1963 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ: 1910 ।

ਪੈਪਸੂ ਟੈਨੈਂਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XIII)-- ਧਾਰਾ 43-- ਕੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ- ਏਕੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਅਧਿਕਾਰੀ- ਕੀ ਅੰਤਮ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਕਿ ਜੇਕਰ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਂਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਹੋਵੇ। ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ . ਭਾਵੇਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਕੌਣ ਹੈ, ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਫਾਈਨਾਂਸੀਆ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੁਸ਼। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਨੇ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ 1955 (ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗਲਤ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਰਥਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਕਸੁਰੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਅੰਤਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਥਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਨਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਾਲ

ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 1958 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ-

"ਪੈਪਰਸ ਟੈਨੈਂਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 43 ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲਤ-ਪੂਰਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।"

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਾਰਸਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 5 ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ--

(a) ਜਿਸਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਵੈਧ ਹੈ, ਜਾਂ

(b) ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਖੇਪ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਕੁਲੈਕਟਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।"

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)(ਬੀ) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿਓ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 (ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੌਣ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 5 ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਏਕੀਕਰਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਤੇ 16ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਸੌਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਕਿਸੇ ਲੀਜ਼, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬੋਝ ਨਾਲ ਬੋਝ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਲੀਜ਼, ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬੋਝ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਲਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਬਜ਼ਾ ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਏਕੀਕਰਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲੱਭਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਕੌਣ ਹੈ, ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ ॥ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7-ਏ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 43 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸਮੱਚੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਕਸਾਰਤਾ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 5 ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਨਜ਼ਰੀਏ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਦਖਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਆਰ.ਐਸ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਮਲ ਕੁਮਾਰ, ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ।